

Mottagare

Barn- och utbildningsnämnden

Fristående förskola - Regelbunden tillsyn förskolan Ängel

Förlag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden förelägger med stöd av 26 kap 10 § skollagen (2010:800) Visby domkyrkoförsamling (252000-8083) att senast 2025-06-20 ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende de brister som framkommit i tillsyn:

- 1) Rektor och huvudman ska riskbedöma
 - Samordnande av lokaler med övrig verksamhet inom kyrkan och ta fram rutiner som säkerställer barnens trygghet och integritet med anledning av det.
 - Aktiviteter som genomförs tillsammans med kyrkans övriga besökare och ta fram rutiner som säkerställer barnens trygghet och integritet med anledning av det.

Delge riskbedömningar och de rutiner som upprättats för att säkerställa barnens trygghet i de nämnda situationerna.

Barn- och utbildningsnämnden förelägger med stöd av 26 kap 10 § skollagen (2010:800) Visby domkyrkoförsamling (252000-8083) att senast 2025-09-10 ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende de brister som framkommit i tillsyn:

- 2) Huvudman ska se till att anmäla förändring i ägar- och ledningskretsen senast en månad efter förändringen. Inkom med beskrivning av hur detta ska upprätthållas.
- 3) Huvudman ska inkomma med ansvarsfördelning och rutiner som beskriver hur skolchef ska biträda huvudmannen med att tillse att de föreskrifter som gäller för utbildningen följs i huvudmannens verksamhet inom skolväsendet.
- 4) Huvudman ska redogöra hur man avser skapa förutsättningar för rektor och övrig personal att genomföra samtal och möten som rör enskildas personliga förhållanden utan att riskera tystnadsplikten.
- 5) Huvudman ska upprätta rutiner för ett systematiskt säkerhetsarbete som säkerställer att barnen har en trygg och säker omsorg på förskolan. Rutinen ska omfatta
 - Hur brandsäkerhetsarbete och skyddsronnd utifrån ett barnperspektiv ska genomföras.
 - Lokalt förankrade handlingsplaner för allvarliga händelser, kriser och

katastrofer med dokumenterade rutiner för hur personalen ska agera i händelser som kan förekomma på en förskola till exempel inrymning, utrymning, barn som försvinner, hur man hanterar orosanmälan, barn som inte blir hämtade, påverkade vårdnadshavare, agerande vid utflykter.

Barn- och utbildningsnämnden förelägger med stöd av 26 kap 10 § skollagen (2010:800) Visby domkyrkoförsamling (252000-8083) senast 2026-01-31 ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende de brister som framkommit i tillsyn:

- 6) Huvudmannen ska redogöra för hur man avser utveckla sitt systematiska kvalitetsarbete så att planering, uppföljning och utvärdering omfattar de nationella målen för förskolan. Redogörelsen ska omfatta
 - Vilka stödjande strukturer som ska upprättas för både huvudman och rektor för att kunna följa upp och utvärdera förskolans måluppfyllelse.
 - Hur planering, analys, uppföljning och utvärdering av barnens utveckling och lärande ska genomföras på huvudmannanivå.
 - Hur de beslut om förbättringsåtgärder som huvudmannen fattar ska utgå ifrån en analys av identifierade utvecklingsbehov i förskolan. Detta gäller även i de fall huvudmannen väljer att prioritera och tydliggöra mål för uppföljning.

Delredovisning av utkast ska redovisas 2025-10-10.

Barn- och utbildningsnämnden förelägger med stöd av 26 kap 10 § skollagen (2010:800) Visby domkyrkoförsamling (252000-8083) att senast 2026-01-01 ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende de brister som framkommit i tillsyn:

- 7) Huvudman ska tillsätta en eller flera styrelsemedlemmar med beslutanderätt som genom utbildning och erfarenhet kan bedömas nå upp till kraven på insikt i skolförfattningarna.

Med anledning av flertalet brister kring centrala delar av verksamheten under längre tid bedöms detta som ett allvarligt missförhållande.

De vidtagna åtgärderna ska senast angivna dag skriftligen redovisas till barn- och utbildningsnämnden. Om Visby domkyrkoförsamling inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras. Beslutet om föreläggande gäller omedelbart och får inte överklagas.

Sammanfattning

Barn- och utbildningsnämnden har tillsynsansvar för fristående förskolor med enskild huvudman inom Region Gotland enligt 26 kapitlet i skollagen (2010:800).

Vid tillsyn 2025 av förskolan Änget, huvudman Visby domkyrkoförsamling, framkom brister som i kombination med huvudmannens bristande ansvarstagande under längre tid bedöms som allvarliga missförhållanden. Visby domkyrkoförsamling behöver åtgärda brister inom följande områden för att uppnå ett godkännande:

- Ägar- och ledningskretsens samlade insikt
- Anmälan om ändring i ägar- och ledningskretsen.
- Ansvarsfördelning
- Huvudmans systematiska kvalitetsarbete
- Tystnadsplikt
- Systematiskt säkerhetsarbete

Ärendebeskrivning

2025-01-07 startade en regelbunden tillsyn av förskolan Änget där Visby domkyrkoförsamling är huvudman. 2025-01-09 begär huvudman uppskov med att lämna in dokument på grund av vattenläcka i fastigheten. Tillsynperioden flyttades därför fram tre veckor.

Personer i kyrkoråd, kyrkofullmäktige och förskoleutskott har prövats. Kyrkofullmäktige tillsätter medlemmarna i kyrkorådet och tar beslut om ekonomisk fördelning, därför bedöms att det är ett ägande i flera led som ska hanteras i prövningen. Vid tillsyn har en ägar- och ledningsprövning genomförts för att granska styrelsens lämplighet samt vilken insikt som finns inom författningar för skollag, arbetsmiljö och arbetsrätt samt ekonomi.

Verksamhetens ekonomi har även genomgått en granskning för att säkerställa att huvudman bedriver verksamheten under stabila ekonomiska former.

För att säkerställa att huvudman och verksamheten följer de föreskrifter som krävs har dokument som styrker detta begärts in och verksamhetsbesök har genomförts på plats. Personal och vårdnadshavare har svarat på enkäter utifrån läroplanens mål och uppföljande intervjuer med rektor och delar av styrelsen har genomförts.

Vid sammanställning av inkomna uppgifter och genomgång av tidigare tillsyn 2020, framkommer brister som i kombination med huvudmannens bristande ansvarstagande under längre tid bedöms som allvarliga missförhållanden.

Bedömning

Föreläggande

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen redogör först för de bestämmelser som tillämpas därefter anges de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för bedömning, och slutligen redovisar utbildnings- och arbetslivsförvaltningen sin bedömning.

Ägar- och ledningskretsens samlade insikt

Rättslig reglering

Kravet på insikt innebär att det inom den krets av personer som omfattas av ägar- och ledningsprövning ska finnas kompetens gällande de föreskrifter som styr verksamheten, till exempel skollagstiftning, arbetsrätt, arbetsmiljörätt och de ekonomiska regelverken som styr associationsformen. Kunskapen behöver inte finnas hos varje ledamot men kompetensen måste sammantaget finnas i styrelsen.

Vidare krävs att samtliga styrelsemedlemmar i övrigt bedöms lämpliga utifrån demokrativillkoren. Vid lämplighetsbedömningen ska viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas. (skollag 2 kap 5-5 b §§)

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Exempel på erfarenhet som kan bedömas som tillräcklig gällande skollagstiftning är att personen har varit rektor, skolchef, huvudmannarepresentant eller har lärar- eller förskolläraryt utbildning i kombination med erfarenhet som rektor eller att personen har gått rektorsprogrammet. I styrelsen finns medlemmar med lärarutbildning. Det är möjligt att anta att en person med sådan utbildning i kombination av tre års erfarenhet av styrelsearbete normalt sett kan antas ha förvärvat insikt i skolförfattningarnas krav. En förutsättning är dock att personen kan visa att hen har relevanta kunskaper och insikter genom att verksamheten bedrivs utan brister.

Vid tillsyn framträder dock flera brister som visar på bristande insikt i skolförfattningarna. Huvudman medger vid intervju att man inte har tillräcklig kunskap om uppdraget enligt skollagen och att huvudman och skolchef inte håller sig uppdaterad kring de författningar som styr verksamheten. Bland annat saknas kunskap om skolchefsuppdraget, huvudmans kvalitetsarbete och kravet på lämplighetsprövning av den juridiska personen.

Bedömning

Mot bakgrund av de brister som framkommer kring grundläggande delar av skollagstiftningen inom området ansvarsfördelning, kvalitet och trygghet, däribland huvudmannens systematiska kvalitetsarbete, är bedömningen att det inom kyrkorådet saknas insikt och kunskap i skolförfattningarna.

I lämplighetsprövningen framkommer inga anmärkningar avseende viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna och laglydnad i övrigt.

Huvudman behöver tillsätta en eller flera styrelsemedlemmar med beslutanderätt som genom utbildning och erfarenhet kan bedömas nå upp till kraven på insikt i skolförfattningarna.

Anmälan om ändring i ägar- och ledningskretsen

Rättslig reglering

Enskilda huvudmän ska anmäla förändringar i den krets av personer som avses i 5 a § till den som godkänt den enskilde som huvudman senast en månad efter förändringen. (skollag 2 kap. 6b §)

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudman har underlåtit att anmäla in förändringar i ägar- och ledningskretsen. Kyrkorådet har genomgått förändringar flertalet gånger men vid kontroll saknas registrering av dessa ändringar i förvaltningens system.

Bedömning

Visbys domkyrkoförsamling har inte uppfyllt kravet enligt skollag avseende anmälan om förändring inom ägar- och ledningskrets. Detta har omöjliggjort förvaltningens möjlighet att följa upp och pröva att ägar- och ledningskretsen alltjämt uppfyller lagens krav om insikt och lämplighet.

Huvudman behöver ta fram rutiner för att denna skyldighet ska kunna upprätthållas.

Ansvarsfördelning

Rättslig reglering

Huvudmannen ska utse en skolchef som ska biträda huvudmannen med att tillse att de föreskrifter som gäller för utbildningen följs i huvudmannens verksamhet inom skolväsendet. (2 kap 8 a §)

Skolchefen ska stötta huvudmannen i att följa det nationella uppdraget för verksamheten. Om skolchefen finner att verksamheten inte lever upp till vissa författningskrav ska denne försöka åtgärda bristerna inom ramen för sina befogenheter.

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Det framkommer i intervju att skolchef inte har kunskap om det ansvar uppdraget kräver. Det är inte heller tydligt att det finns någon förväntan från huvudman att skolchef ska hålla sig uppdaterad kring de författningar som styr verksamheten.

Bedömning

Mot bakgrund av de brister som framkommer kring grundläggande delar av skollagstiftningen inom området ansvarsfördelning, kvalitet och trygghet, däribland huvudmannens systematiska kvalitetsarbete, är bedömningen att huvudman inte haft en tydlig ansvarsfördelning för skolchef om uppdraget enligt skollagen. Den otydliga ansvarsfördelningen har påverkat skolchefs möjlighet att utföra sitt uppdrag.

Huvudman behöver vidta åtgärder för att förtydliga hur skolchef ska utföra sitt uppdrag enligt skollagen.

Huvudmans systematiska kvalitetsarbete

Rättslig reglering

Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera och följa upp utbildningen, analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen. Huvudmannens systematiska kvalitetsarbete ska visa på vad som behöver utvecklas, varför och på vilket sätt. Detta arbete ska dokumenteras. (skollagen 4 kap 3 och 5-6§§)

Dokumentationen är viktig för att kunna följa en kvalitetsutveckling över tid och för att kunna se effekterna av utvecklingsarbetet. Dokumentationen möjliggör spridning av kunskap och erfarenhet och kan bli ett underlag för beprövad erfarenhet.

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudman kan inte uppvisa dokumentation av det systematiska kvalitetsarbetet på huvudmannanivå. Verksamhetsplan och verksamhetsberättelse präglas nästan uteslutande av ekonomiska och praktiska frågor utan beskrivning av barnens utveckling och lärande utifrån de nationella målen.

Det framgår att huvudman inte bedrivit något systematiskt kvalitetsarbete sedan förskolan startade. Huvudman uttrycker i intervju att man inte har kunskap om det kvalitetsansvar som åligger huvudman enligt skollagen. Det har varit en rådande uppfattning att regelbundna uppföljningar av rektors kvalitetsarbete är tillräckligt för huvudmans eget kvalitetsarbete. En sådan systematik visar att huvudman haft en mer reaktiv än drivande roll, vilket är en brist.

En följd av denna brist är att kunskap om det målinriktade arbetet endast funnits hos tidigare rektor. Detta har medfört att viktig kunskap gått förlorad när rektor slutat sin anställning och huvudman behövt rekrytera en ny person på tjänsten.

Huvudman har med anledning av sin reaktiva roll inte kunnat erbjuda stöd till rektor i verksamhetens kvalitetsarbete. Det saknas bland annat klagörande för rektor vilka mål som ska prioriteras i förskolans kvalitetsarbete, rektor har inte heller tillgång till annat stöd i form av mallar, rådgivning, systemstöd eller skapande av nätverk.

Bedömning

Huvudmans avsaknad av systematiskt kvalitetsarbete gör att förskolans utbildning och undervisning brister i stabilitet och kontinuitet. Bristande dokumentation har även försvårat insyn för utbildnings- och arbetslivsförvaltningen som genomför tillsyn.

Kunskap kring skolförfattningarna och hur genomförandet av systematiskt kvalitetsarbete ska genomföras är koncentrerad hos rektor och inte hos

huvudmannen. Det är en brist och medför att rektor inte får förutsättningar att fokusera på att vara pedagogisk ledare på verksamhetsnivå.

Huvudman behöver vidta åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet kvalitet enligt skollagen samt erbjuda tydligare stöd till rektor i verksamhetens systematiska kvalitetsarbete.

Tystnadsplikt

Rättslig reglering

Den som är eller har varit verksam i enskilt bedriven förskola, enskilt bedrivet fritidshem eller enskilt bedriven förskoleklass eller inom sådan enskilt bedriven verksamhet som avses i 25 kap., får inte obehörigen röja vad han eller hon därvid har fått veta om enskildas personliga förhållanden. (skollag 29 kap 14 §)

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Rektor har inte möjlighet att genomföra känsliga samtal med personal och vårdnadshavare kring barns hälsa och utveckling på ett säkert sätt. Rektor delar kontorsutrymme med andra anställda inom kyrkan, något som kan påverka möjligheten att upprätthålla den sekretess som krävs för skolformen. Rektor beskriver att samtal av känslig karaktär hanteras genom att rektor får röra sig runt i kyrkans lokaler för att leta utrymmen där ingen obehörig kan överhöra det som sägs.

Bedömning

Möjligheten att upprätthålla tystnadsplikten är utmanande i den aktuella miljön då förskolan delar lokal med övriga kyrkan där allmänheten har stort tillträde. Bedömningen är att rektor och övrig personal inte fullt ut ges förutsättningar att utföra sitt uppdrag i enlighet med kravet på tystnadsplikt om enskildas personliga förhållanden.

Huvudman behöver vidta åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet tystnadsplikt enligt skollagen.

Systematiskt säkerhetsarbete

Rättslig reglering

Huvudmannen ska se till att barngrupperna har en lämplig sammansättning och storlek och att barnen även i övrigt erbjuds en god miljö. Förskolan ska stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda barnen en trygg omsorg. (Skollag 8 kap 2 och 8 §§)

Utbildningen i förskolan ska vara rolig, trygg och lärorik för alla barn. Utbildningen ska präglas av omsorg om barnets välbefinnande och trygghet. (Läroplan för förskolan 2018 s 9 och 12)

Barn har rätt till en trygg och säker miljö. Att arbeta med frågor som rör säkerhet och krisberedskap måste vara en naturlig del av den ordinarie vardagliga verksamheten. Ett framgångsrikt arbete med säkerhet behöver vara

en del av den ordinarie verksamheten och det systematiska kvalitetsarbetet på förskolan.

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Vid tillsyn 2020 fick förskolan påpekande om att barnsäkerhetsarbetet behöver bli mer systematiskt och bedömningen kvarstår vid tillsyn 2025. Förskolan saknar lokalt förankrade handlingsplaner som beskriver hur personal ska agera vid kriser som vanligtvis kan uppstå vid en förskola. Avsaknad av dokumentation gör att det inte heller går att säkerställa att det genomförs regelbundna brandövningar och skyddsronder på förskolan.

Plan mot kränkande behandling och diskriminering innehåller inte heller någon form av systematik som visar på att man kontinuerligt arbetar aktivt mot kränkningar och diskriminering på förskolan.

Förskolan nyttjar den allmänna lekplats som ligger intill byggnaden. Lekplatsen saknar grindar som inte har tvåhandsgrepp. En av grindarna på gården saknar ytterligare ett lås, den andra grinden har förskolan själv satt ytterligare ett lås för att säkra att barn inte öppnar.

Förskolan är tätt integrerad med övriga lokaler som tillhör kyrkan. I fastigheten rör sig inte bara förskolans personal utan även anställda som tillhör kyrkans andra verksamheter samt besökare som tar del av de aktiviteter som kyrkan erbjuder. Kyrkans besökare delar ingång och toaletter med barnen på förskolan och kan med lätthet beträda de delar av lokalerna där förskolans verksamhet pågår. Det finns ingen dokumentation av att man riskbedömt denna täta lokalintegrering.

En gång i månaden har kyrkan trivselaktivitet där kyrkans besökare går en promenad tillsammans med de äldre barnen på förskolan. Förskolan har också gemensamma aktiviteter tillsammans med äldreboendet Violen där brukare tillsammans med sin personal har gemensam sångstund med barnen. Eftersom det inte är möjligt att begära registerutdrag på dessa privatpersoner uppstår frågor kring hur förskolan säkrar upp barnens integritet och trygghet i sådana aktiviteter. Det framgår att man inte riskbedömt denna aktivitet, vilket är en brist.

Bedömning

Personalen ska ha tillgång till lokala handlingsplaner och rutiner som visar hur man ska agera och vem man ska kontakta vid olika nödlägen. Att detta saknas på förskolan Änget är en brist som måste åtgärdas.

Vid verksamhetsbesök görs bedömningen att förskolans placering i fastigheten och de gemensamma aktiviteterna med kyrkan skapar stor möjlighet för allmänheten att ha tillträde till lokaler som tillhör förskolan. Detta påverkar personalens möjlighet att god tillsyn av barnen. Avsaknad av riskbedömning av dessa moment är en brist.

Sammantaget görs en bedömning att huvudman inte bedriver ett systematiskt säkerhetsarbete som säkrar upp barnens trygghet på förskolan. Huvudman behöver vidta åtgärder för att förbättra det systematiska säkerhetsarbetet med barnen i fokus.

Uppföljning

Vidtagna åtgärder enligt nedan ska redovisas till utbildnings- och arbetslivsförvaltningen via e-post: registrator-bun@gotland.se ange ärendenummer 2024/2203

Verksamheten kommer genomgå uppföljande tillsyn under 2026.

Om nya brister uppstår kan följden bli ett återkallande enligt skollagen 26 kap 15 §. Inom två år från ett beslut om föreläggande enligt 10 § som gäller ett allvarligt missförhållande får en tillsynsmyndighet återkalla ett godkännande, ett medgivande eller ett beslut om rätt till bidrag som myndigheten har meddelat enligt denna lag, trots att föreläggandet har följts, om

1. det ändå finns ett allvarligt missförhållande i verksamheten, och
2. huvudmannen redan före föreläggandet har visat bristande förmåga eller vilja att fullgöra sina skyldigheter som huvudman för verksamheten.

Beslutsunderlag

Förvaltningens tjänsteskrivelse 2025-04-02

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen

Torsten Flemming
Utbildningsdirektör

Bo Eriksson
Avdelningschef stöd och utveckling

Skickas till

Svenska kyrkan, Förskolan Änget